

אורי וישעי

בית מדרש רב פעלים ע"ש מרן רבנו יוסף חיים זי"ע

בראשות מו"ר הרב אורי סבן שליט"א

גיליון הבא 1000
מורחב לכבוד
הילולת מרן הג"ר
יוסף חיים זי"ע

התשפ"ו שנת ה'כ"ב לעלון
פרשת שופטים הפטרה אנכי אנכי
כניסת השבת: 19:07
יציאת השבת: 19:56
לשיטת רבנו תם: 20:47
גיליון מס' 999

לתגובות ניתן לפנות לעורך אלון ארביב ס"ט בדוא"ל: 4136465@gmail.com

כתם פז – ביאורים לפרשה

לא תזבח לה' אלוֹקִיךָ שֹׁר וְשֵׂה אֲשֶׁר יִהְיֶה בּוֹ מִוֹם כָּל דָּבָר רָע (ו', א)
ידועים דברי רז"ל בזבחים (לו:): על דרש הפסוק לא תזבח לה' וכו'
יהיה בו מום, כל דבר רע. וזוהו יש רמז לשתי נקודות יסודיות בעבודת
האדם: שור - לשון הבטה והסתכלות (כמו בפסוק על יוסף הצדיק
עלי שור בראשית מט, כב). זה מרמז על הצורך להביט על גדלות
הבורא, להבין שמדובר במלך מלכי המלכים, בורא שמים וארץ, וכל
תפילה שלנו היא זכות אדירה, לעמוד לפניו.

שה - הוא סמל לענוה ושפלות. כשם שהשה חלש ונכנע, כך האדם
צריך להכיר בקטנותו, בחסרונותיו ובחטאיו, ולבוא לפני ה' בהכנעה.
אם האדם ניגש לעבודת ה' רק עם אחת מהתנועות הוא נחשב **בעל מום**.
אם הוא רק מביט על גדולת ה' - הוא עלול לבוא לגאווה, באמרו
אני זוכה לעמוד לפני המלך. ואם הוא ממוקד רק בשפלות עצמו -
הוא עלול ליפול לעצבות וייאוש, ולחוש שאין לו תקווה. ולכן, **לא תזבח לה' אלוֹקִיךָ שֹׁר וְשֵׂה אֲשֶׁר יִהְיֶה בּוֹ מִוֹם כָּל דָּבָר רָע**, כלומר - אל
תזבח רק אחד מאלו, אלא את שניהם יחד. תכלול הן את השור והן
את השה - גם גדלות ה' וגם קטנות עצמו - ואז עבודתך תמימה
ושלימה, ותפילתך רצויה לפני ה'.

ופסק הרמ"א (ש"ע או"ח סי' צח סע' א) שלפני התפילה האדם
יחשוב קודם התפלה מרוממות הא'ל יתעלה ובשפלות האדם ויסיר כל
תענוגי האדם מלבו, ע"כ. מחשבה זו תוביל את האדם לתפילה ביראה
ובשמחה גם יחד: אני, הקטן והשפל, זוכה לעמוד ולדבר לפני מלך
מלכי המלכים, בורא העולם ומנהיגו.

חיבת העלך

למען יאריך ימים על ממלכתו הוא ובניו בקרב ישראל (ז', כ)
חז"ל בזבחים (קב). אמרו: בשעה שפוסקים גדולה לאדם - פוסקים
לו ולזרעו עד סוף כל הדורות, ואם הגיס דעתו - הקב"ה משפילו.
מלכות, במובן האמיתי, איננה רק שררה אלא שליחות. ה' מעניק
לאדם כוח השפעה כדי שיהיה צינור לאור ה', שדרכו מתגלה כבוד
שמים בעולם ומתחזקת הקדושה בקרב הבריות.
כל זמן שהאדם חש את עצמו שליח ה', ומכוון את כוחו להיטיב
ולרומם את הזולת - המלכות מתקיימת בו ובזרעו. אולם אם לבו
מתגאה, והוא מתחיל לייחס את הכוח לעצמו - נישלח ממנו
המלכות.

כך מתפרשת בקשת יעקב אבינו מה' להינצל מעשיו אחיו: קודם כל
הצהיר **קטנותי מכל החסדים** (בראשית לב, יא) - אינני מגיס דעתי,
ולכן **הצילני נא מיד אחי**. זהו ציווי התורה על מלך ישראל בפרשתנו:
לבלתי רום לבבו מאחיו... למען יאריך ימים על ממלכתו - ענווה
שומרת על המלכות, וגאווה מחריבה אותה.

כל אדם הוא בבחינת מלך - בביתו, בקהילתו, ועל גופו וחיו. עליו
לזכור, שכל מה שיש לו איננו רק זכות, אלא גם חובה. החיים הם
תפקיד ויש לנצל את כל כוחנו למילוי המשימה - **אני נבראתי לשמש
את קוני** (קידושין פב:).

עטרת פז – עאמר עורך

הנה ידוע ששורש ועיקר מצוות תפילין הוא לשעבד להקדוש ברוך הוא
את המוח ואת הלב,

וראה בלשון הטור (או"ח סי' כה) שמניחים את התפילין על היד כנגד הלב
ועל הראש כנגד המוח כדי שיזכור הבורא וימעט הנאותיו. ומניחים תפילין
של ראש על המוח כדי לשעבד את המחשבות והרהורי הלב לעבודתו
יתברך, ומניחים תפילין של יד על הזרוע שמאל כנגד הלב כדי להכניע את
התאוות והמחשבות שבלב ולשעבד את כל מעשי האדם, הכוחות
והחושים כולם, לאבינו שבשמים.

ידוע ע"פ חז"ל שמצוות התפילין מסוגלת ביותר להרתיע את האויב
ולהפיל פחד על שונאי ישראל, כמו שמצינו במסכת מנחות (דף לה:),
תניא רבי אליעזר הגדול אומר, וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך
ויראו ממך, אלו תפילין שבראש.

ביאור העניין הוא דכאשר יהודי מניח תפילין של ראש כדת וכדין
מתעוררת בקרבו יראת שמים עילאית, וממילא נשפע כוח רוחני עליון
המטיל מורא ופחד על הגויים שרואים כי שם ה' נקרא עליו ומסתלקים
מלהילחם בו.

הנה אדם המשיח שיחתו ומדבר בין תפילין של יד לתפילין של ראש
מראה בעצמו שאין המצווה חביבה עליו חס ושלום ויש בזה משום זלזול
כפול ומכופל; ראשית פוגם הוא בתפילין של יד שהם כנגד הלב והמעשה,
שעל ידי ההפסק הריחו מנתק את המעשה מן המחשבה וכאילו סומך על
מעשי ידיו בלבד ומחזיק בטעות של כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל
הזה, ושנית פוגם הוא בתפילין של ראש שהם כנגד המוח והמחשבה, וזוה
מראה שחסרה לו שלמות האמונה והביטחון המוחלט בה' שהוא לבדו
מנהיג הבירה והוא המוליד ומביא את הניצחון במערכה. ומפני חסרון זה
באמונה אדם כזה אינו מסוגל לצאת למלחמה, כמו ששינינו במשנה
במסכת סוטה (דף מד.) **שהסח בין תפילה לתפילה עבירה היא בידו וחזור
עליה מערכי המלחמה**, והביאור בזה שהיוצא למלחמה צריך להיות בעל
ביטחון גמור ללא שמץ נדנד חטא, ומי שפגם באמונת התפילין אינו יכול
לסמוך על הנס, ועל כן דינו לחזור לביתו לפשפש במעשיו ולעבוד על
חיזוק מחשבות האמונה, לקבל עליו עול מלכות שמים ולשעבד לבו ומוחו
להשי"ת מחדש, ורק לאחר שיתקן את מעשיו וישוב אל ה' יוכל לצאת
בלב בוטח אל המערכה להילחם ולנצח.

עוד נקודה נוספת בשם התוס' (שם בשם מ"ר), שבתפילין יש גזירת הכתוב
מיוחדת של חיובי הצמדה וסמיכות, דכתיב **וקשרתם לאות על ידך והדר
והיו לטוטפת בין עיניך**.

נמצא שבתפילין עצם הדיבור וההפסק הוא החטא, לפי שהוא מנתק
את החיבור המהותי שגזרה התורה בין הלב למוח, וגורם לברכה שאינה
צריכה בשל ראש.

שבת שלום וטובת

העלון יוצא באדיבות הרבה של משפחת גניש הי"ו
להצלחתם ולרפואתם ולחיי משפחתם
אורך ימים ושנות חיים, אכ"ר

הליכות מלכי – בית דין קטלנית

במסכת מכות (פ"א מ"י) שנינו במשנה: סנהדרין ההורגת אחת בשבוע [שבע שנים] נקראת חבלנית, רבי אלעזר בן עזריה אומר אחת לשבעים שנה, רבי טרפון ורבי עקיבא אומרים אילו היינו בסנהדרין לא נהרג אדם מעולם. והדברים מעוררים תמיהה עצומה ועמוקה ברעיונה של תורה: הרי דייני הסנהדרין הם גדולי וקדושי האומה, היושבים בלשכת הגזית ומקיימים בדחילו ורחימו את מצוות הבורא של ובערת הרע מקרבך (דברים יז, ז). אם בא לפניהם אדם שחטא ועבר עבירה חמורה שיש בה חיוב מיתה, והוזהר כדת וכדין על ידי עדים כשרים, מה אשמתם של הדיינים הקדושים שהוא בחר להרשיע? מדוע חז"ל, והרמב"ם בפירוש המשניות שם, מכנים סנהדרין כזו בלשון גנאי וקוראים לה חובלנית או קטלנית?

וכדי להבין את עומק הדברים יש להעמיק בהגדרת מהותה ותפקידה של הסנהדרין בישראל. תפקידם של הדיינים אינו מסתכם אך ורק במערכת משפטית של שפיטה וענישה לאחר מעשה. עיקר עבודתם וייעודם של דייני הסנהדרין, כפי שמבואר בדברי הרמב"ם (הל' ממרים פ"א ה"א), הוא להיות רועי הרוח של עם ישראל – ללמד תורה ברבים, להפיץ את ידיעת ההלכות והמצוות בכל שכבות העם, ולהשריש בלבבות את יראת השם ואהבתו. יתרה מזו, מוטלת עליהם האחריות לרומם את העם, להסביר ולשכנע כל יהודי ויהודי כי קיום התורה והמצוות הוא האושר האמיתי והיחיד בחיים, כמאמר הכתוב במשלי (ג, יז): דרכיה דרכי נעם וכל נתיבותיה שלום. הסנהדרין מצווים להפוך את התורה למתוקה וחביבה על הבריות, עד שלא יעלה על דעתו של שום אדם לרצות לחטוא ולפרוש מחיי הנצח.

מכאן נובעת התשובה הנוקבת והמבהילה לאותה תמיהה: אם קרה מקרה נורא שבו יהודי הדרדר רוחנית עד שעבר עבירה בשעט נפש ובדודון, והתחייב עליה עונש מוות בבית דין – הרי שיש כאן אות קלון ואשמה מסוימת לפתחם של המנהיגים והסנהדרין. הדבר מוכיח בעליל כי הדיינים והשופטים לא עשו די כדי למנוע את החטא מראש. אילו היו מפיצים את אור התורה כראוי, אילו היו נותנים לאותו חוטא את ההדרכה הנכונה, החמה והמאירה בזמן – הוא לא היה מגיע לשפל המדרגה הזה. הכוח והיכולת להשפיע היו בידיהם, ומשלא הצליחו במשימת החינוך וההשפעה הרוחנית, הרי שהם עצמם נחשבים במידת מה כחובלנית, שהרי נאלצו להשתמש בחרב הענישה והחבלה במקום בתורת החסד והחיים.

ומסר מעורר זה אינו שייך רק לימי קדם שבהם ישבה סנהדרין בלשכת הגזית, אלא הוא מהווה מצפן ואזהרה לכל יהודי ויהודי בכל דור ודור, ובפרט בדורנו דור עקבתא דמשיחא. יסוד זה מושתת על דברי הגמרא במסכת שבועות (דף לט.) שכל ישראל ערבים זה בזה. על פי דרכי המוסר והחסידות, כל מי שיודע אפילו מעט מהתורה, דינו כעין סנהדרין קטנה כלפי סביבתו הקרובה והרחוקה. אם זכה יהודי למעט מאור התורה, לדעת הלכה ברורה או להכיר את מתיקות עבודת השם, אינו רשאי בשום אופן לסגור עצמו בתוך דלתותיו ולשמור את האור הזה לעצמו בלבד. מוטלת עליו חובה קדושה להעביר את הידיעות הללו לאדם נוסף, ללמד עוד יהודי, להשפיע עליו מאור התורה ולקרב את עם ישראל לעבודת הבורא.

האחריות על מצבו הרוחני של הדור אינה מוטלת רק על כתפי גדולי הדור וראשי הישיבות, אלא היא חובה אישית המוטלת על כל אדם מישראל. כאשר נבין כי מניעת החטא והדרכת הזולת בדרכי התורה היא הדרך היחידה להציל נפשות מרדת שחת, נשכיל להבין כי הפצת תורה תציל ממוות רוחני וגשמי כאחד. וכשנוכח לפתוח את ליבנו ולקרב עוד יהודי לתורה, נזכה להרבות חיים, ברכה ושלום בעולם, ולביטול המוות והחורבן לעולמים, במהרה בימינו אמן.

קומי אורי – סיפור לשבת קודש

היה זה בערב שבת קודש, ימי קושי ומצוק, עת הגיעה עוד רכבת עמוסה באלפי יהודים שבורים ורצוצים. הגרמנים הארורים ימח שמם דחקו בהם באכזריות נוראה, בצעקות ובמכות מרדות, לרדת מן הקרונות ולהיכנס אל תוככי המחנה פנימה. בתוך המהומה והדוחק הנורא, החלה הסלקציה המרושעת, ואת האנשים אשר נמצאו לפי ראות עיניהם כשירים לעבודת פרך אספו למקום מיוחד. כדי להוליד שולל את האומללים, וכדי להרגיע את הרוחות, חילקו להם הרשעים באותו בוקר ארוחה בשרית חמה. האנשים המורעבים, שלא טעמו טעם אוכל זה ימים ארוכים וגופם היטב נחלש, עטו על האוכל בכל כוחם כדי להחיות את נפשם הגוועת. אולם כ"ק האדמו"ר מקלויזנבורג ז"ל, אף שהיה תשוש עד דכדוכה של נפש, סירב בתוקף ובמסירות נפש עילאית לקבל את מנתו. הפטיר הרבי ואמר לסובבים אותו כי בשום אופן שבעולם אינו מוכן להכניס לפיו מאכלות אסורות וטרפות. מתוך כך, עבר עליו כל אותו ערב שבת בתענית וברעבון כבד, ובערב, עם כניסת השבת, נשכב על דרגש העץ תחתיו, כשהוא תשוש, רעב וכואב.

בבוקר, נשמעה פתאום צעקה מרה ומבוהלת בתוככי הבלוק. השומרים הכריזו בקול רם לכל האסירים לבוא וליטול את ה"אוכל" – מרק דלוח ומאוס שקשה היה לכנותו בשם מאכל אדם. האסירים מיהרו לצאת, ואילו האדמו"ר נותר ישב על מקומו, מכונס בתוך עצמו ובתוך מכאוביו. ככל שהתקרבו שעות צהרי יום השבת, הלך בכיו של הרבי והתגבר, דמעותיו חנקו את גרונו, והוא פנה אל כסא הכבוד בדיבורים שיצאו מקירות לבו: רבנו של עולם, הנה נשארתי לבדי בעולם, בודד ועוזב, חסר כל. את הכל לקחת ממני – את ביתי, את משפחתי ואת בניי הקדושים, נשארתי עירי, יהף וערום מכל נכסיי, ועכשיו, בנוסף לכל הצרות הללו, האם אלך ואוכל נבלות וטרפות כדי להחיות את נפשי? איני רוצה לאכול טרפות, בשום אופן איני אוכל!

בעודו מדבר אל קונו, נכנס אל הצריף יהודי מבוהל ושאל אותו האם הוא הרבי מקלויזנבורג. מיד נכנס יהודי נוסף ואמר לו שהוא חייב לגשת אל הפתח כי מישוהו ממתין לו שם. למרות חששותיו, קם הרבי והלך אל הדלת, ושם ראה אדם מבוגר שפנה אליו ושאל: האם הרבי מקשאנאב היה דודך? האדמו"ר השתומם מניין יודע האיש על היותו במחנה ועל קרבת המשפחה, אך השיב מיד שאכן כך הוא.

באותו רגע הושיט לו היהודי המבוגר כיכר לחם וצלוחית מלאה ריבה, אמר לו שהביא זאת כדי שישביע את נפשו, וכהרף עין נעלם האיש ולא נראה עוד.

כשסיפר האדמו"ר מעשה זה, אמר כי באותה שעה חש בחוש שיש אלוקים בארץ השומר עליו מפני שלא רצה לאכול טרפות. מיד קיבל על עצמו מחדש שלא יאכל טרפה בשום אופן, וישב לאכול את סעודת השבת הכשרה שזימן לו ה' יתברך.

לימים, כשסיפר האדמו"ר את הסיפור המרעיש הזה לחסידיו, אמר ברטט כי באותם רגעים ממש, בעיצומו של יום השבת באושוויץ, הוא חזק והרגיש בחוש כי יש אלוקים בארץ השומר עליו ומביט בצרתו, ודווקא משום שעמד בניסיון ולא רצה לאכול טרפות, זיווג לו הקב"ה את פרנסתו בדרך פלא. מיד לאחר אותו מעשה נורא, קיבל עליו הרבי מחדש בקבלה גמורה ובשבועה, שלא יכניס לפיו מאכל טרפה בשום אופן ובשום תנאי, ויהי מה. וכך, מתוך שמחה של מצווה והודיה עמוקה לשומר ישראל, ישב לו האדמו"ר מקלויזנבורג בתוככי המחנה האפל, ואכל בקדושה ובטהרה את סעודת השבת הכשרה והמתוקה שזימן לו מלך מלכי המלכים ישירות משלחנו הגבוה.

לע"נ הרה"ק רבי עמוס כמוס חיים גואטה בן פורטונה זי"ע

לע"נ דודי רבי טל כהן בן פורטונה זי"ל

לע"נ ה"ה רחמים (רחמיני) גניש בן חותה זי"ל

לע"נ מרת אושרית ברה"ז"ל בת ירדנה שתחי

לע"נ מרת דוריס לוי בת סוזט זי"ל

